

מחוות יהדות מרוקו לבית המלוכה הרב שלום משאש

Moroccan Jewry Salute the Royal Family
Rabbi Chalom Messas

אלול התשס"ז - 8/2007 - 777

דואר
ישראל
השירות הבולאי

יהודי מרוקו ובית המלוכה

היישוב היהודי בממלכת מרוקו הוא עתיק יומין, ותולדות היהודים בה שלובים ושזורים בתולדותיה. בכל ימי גלותם הטביעו היהודים את חותמם על החיים הכלכליים, החברתיים והמדיניים של הממלכה השריפית. מאז שתפסה השושלת העלאווית את השלטון במרוקו (במאה ה-12) שירתו היהודים את חצר המלוכה ומילאו בה תפקידים שונים.

מעמדם של יהודי מרוקו וביטחונם האישי ידעו במשך הדורות עליות ומורדות. אולם, הודות ליחס הטוב של בית המלוכה, היה מצבם של יהודי מרוקו טוב יותר יחסית לפזורות אחרות. ביטוי ליחס זה נמצא בטה'יר (צו מלכותי) שנתן המלך מולאי עבד אלרחמן לשר משה מונטיפיורי בשנת 1864, שבו נכתב כך: "כל היהודים יזכו ביחס שווה מצד מושלינו... ואנו נעניש בעזרת אללה כל מי שיעשה עוול ליהודי".

המלך חסן השני תרם רבות ליצירת התנאים, שהובילו לשיחות השלום בין ישראל למצרים. המלך הנוכחי, סיד מוחמד השישי, ממשיך את מסורת אבותיו ביחסו ליהודים. יוצאי מרוקו, באשר הם, מוקירים ומתייחסים בחום אל הארץ הזו ואל בית המלוכה שלה, על הדאגה שהם מפגינים כלפי היהודים.

הרב שלום משאש

תרס"ט-תשס"ג (1909-2003)

הרב שלום משאש נחשב לאחד מפוסקי ההלכה החשובים, שהוציאה מקרבה יהדות מרוקו במאה העשרים, אשר פעל במרוקו וב ישראל.

הרב נולד בעיר מכנאס למשפחת רבנים, ובנערותו התמסר ללימודי תלמוד והלכה בשיבת רבי יצחק אסבאג ז"ל. בשנת 1931 התמנה הרב משאש לנהל את בית-הספר "תלמוד תורה", ובו 36 כיתות לימוד. בתקופה זו אף חיבר שני ספרים, האחד: "מזרח שמש" - חידושים על "שולחן ערוך - יורה דעה", והאחר: "בית שמש" - חידושים על התלמוד והרמב"ם.

בשנת 1944 יזם הרב משאש הקמת ישיבה בשם "כתר תורה" ללימודים תורניים גבוהים ולהכשרת מנהיגות רוחנית לדור הבא. בשנת 1938 הקים את חברת "דובב שפתי ישנים" לפרסום יצירות חכמי מרוקו הראשונים, שנותרו בכתב-יד. במסגרת החברה נדפסו 12 ספרים. בשנת 1949 התמנה הרב משאש לדיין בקזבלנקה, ובשנת 1960 נתמנה לרב העיר ולראש אבות בתי-הדין בעיר.

בשנת 1976 הוזמן הרב משאש על-ידי הרבנים הראשיים לישראל דאז, הרב עובדיה יוסף והרב שלמה גורן, לעלות לארץ ולכהן כרבה הראשי של ירושלים.

בימי כהונתו בישראל פנו אליו רבנים ובתי-דין מהארץ ומחוצה לה, וביקשו תשובות לבעיות הלכתיות סבוכות בנושאי אישות. הרב משאש זכה להכרה ולהוקרה מצד כל החוגים ומכל עדות ישראל: חרדים, דתיים-לאומיים, מסורתיים ולא-מסורתיים. בדומה למנהגו בקזבלנקה, כך גם בירושלים, היה ביתו פתוח לפני הציבור הרחב עד לשעות המאוחרות של הלילה.

גם בארץ המשיך הרב להדפיס את כתבי חכמי מרוקו, ואף זכה לפרסם את חיבוריו בהלכה: "תבואות שמש", "שמש ומגן" ואת דרשותיו ב"וחם השמש". ספרי הרב משאש התקבלו בעולם הרבני, ופסקי ההלכה שלו משמשים תקדימים בבתי-הדין הרבניים.

בשנות כהונתו במרוקו, עמד הרב משאש בקשרים הדוקים עם המלך חסן השני, והמשיך לברך אותו ואת ממלכתו גם כשהתיישב בירושלים.

ב' בניסן תשס"ג (2003) נפטר הרב משאש והוא בן 95. עשרות אלפי אנשים מכל קצות הארץ ומחוצה לה השתתפו בהלווייתו, ומקום קבורתו הפך למקום תפילה. עד יומו האחרון לא נס ליחו ולא כהתה עינו, והוא פעל ללא לאות בכתיבת פסקי-דין ותשובות בהלכה.

הרב ד"ר משה עמאר

מעצב הבול: מיכאל רוזנטוב
Stamp Designer: Michael Rozentov

Moroccan Jewry Salute the Royal Family - Rabbi Chalom Messas

Moroccan Jewry and the Monarchy

The Jewish community in the Kingdom of Morocco is ancient, its history entwined in the economic, social and political history of the sharifian kingdom.

Ever since the Alawite Dynasty took control of Morocco in the 17th century, Jews served in the royal court in a variety of capacities.

The status of the Jews of Morocco and their personal security fluctuated over the centuries. However, as a result of the favorable attitude of the monarchy, their status was relatively better than that of Jews in other diasporas. A reflection of this attitude may be found in a *tahir* (royal decree) issued by King Mulai Abd al-Rahman to Sir Moses Montefiore in 1864, stating: "All the Jews... will be accorded a fitting attitude on the part of our rulers... and we will punish, with the help of Allah, anyone who harms a Jew." King Hassan II made an important contribution to creating the conditions that led to the peace talks between Israel and Egypt. The present king, Sidi Muhammad VI, carries on the heritage of his forbears in his attitude toward the Jews. Jewish emigrants from Morocco wherever they may be continue to admire and cherish the country and its monarchy for the concern shown toward the Jews.

Rabbi Chalom Messas (1909-2003)

Rabbi Chalom Messas is regarded as one of the major rabbinical Halachic scholars of the Moroccan Jewish community during the 20th century, active in Morocco and Israel.

Born in Meknes to a rabbinic family, he devoted himself to Talmud and Halachic study at a young age in the yeshiva founded by Rabbi Yitzhak Asbag. In 1931 he was appointed headmaster of its *Talmud Torah*, which had 36 classes. During this period he compiled two books: *Mizrah Shemesh*, containing new explanations relating to the *Shulhan Arukh* - Yoreh Dei'ah (Code of Jewish Law) and *Beit Shemesh*, containing new explanations relating to the *Talmud* and the works of Maimonides.

In 1938 Rabbi Messas established a company named *Dovev Siftei Yeshenim*, devoted to publishing extant manuscripts of early Moroccan sages and issuing 12 such volumes. He founded the *Keter Torah Yeshiva* for higher Torah studies and the training of the next generation of spiritual leadership in 1944, and in 1949 was appointed a dayan (religious judge) in Casablanca. He became chief rabbi of Casablanca and head of its Jewish religious court in 1960.

חותמת אירוע להופעת הבול

Rabbi Messas accepted an invitation in 1976 by Israel's Chief Rabbis Ovadia Yosef and Shlomo Goren to come to Israel and serve as chief rabbi of Jerusalem, where he was nominated unanimously.

During his term of office in Israel, Rabbi Messas was sought out by rabbis and rabbinical courts in the country and abroad for his opinions on complex Halachic issues revolving around personal status. He was accorded recognition and esteem from all sectors of Israeli society – Haredi, national religious, traditional and secular. As was his custom in Casablanca, his home in Jerusalem was open to the public at large until late at night.

He continued to publish manuscripts by the sages of Morocco; his own Halachic opinions, in *Tvu'ot Shemesh*, *Shemesh U'Magen*; and his sermons *Ve-Ham Hashemesh*. Rabbi Messas's books gained acceptance in the rabbinic world, and his Halachic judgments serve as precedents in the rabbinical courts.

Throughout his years of high office in the Jewish community in Morocco, Rabbi Messas maintained close ties with King Hassan II, continuing to bless him and his kingdom when he settled in Jerusalem.

Upon the rabbi's death in 2003 at the age of 95, tens of thousands of mourners from all parts of Israel and abroad attended his funeral, and his grave became a site of prayer. He lost none of his vigor or clarity of mind 'til the day he died, continuing to write Halachic judgments and opinions until the end.

Rabbi Dr. Moshe Amar

השירות הבולאי - טל: 03-5123933

שדרות ירושלים 12, תל-אביב-יפו 68021

The Israel Philatelic Service - Tel: 972-3-5123933

12 Sderot Yerushalayim, Tel-Aviv-Yafo 68021

www.israelpost.co.il • e-mail: philserv@postil.com

Issue: August 2007

Designer: Michael Rozentov

Stamp Size: 40 mm x 30.8 mm

Plate no.: 689 (no phosphor bar)

Sheet of 15 stamps

Tabs: 5

Printers: E. Lewin-Epstein Ltd

Method of printing: offset